

# A magyar futball és Egyiptom



— Egypt and the Hungarian Football —

## Abstract

The cultural bonds between Egypt and Hungary are quite strong. The relations date back to the 1920s when Hungarian football teams started to visit Egypt. By the 1930s, the trips became regular, and the Egyptian football began to improve intensively, consequently, football became one of the most popular sports in the 1950s. The great achievements and the golden age of Egyptian football were strongly associated with Ferenc Puskás (football coach in Egypt between 1979 and 1984) and Nándor Hidegkuti (very successful as coach from 1973 to 1980). As a result, the prominent people of cultural and economic life of Egypt are still open to Hungary, and the average Egyptian still has a positive image of Hungary and Hungarians. Even nowadays, the common football history of the two countries means an opportunity for intercultural approach in sport, economy and diplomacy.

Egyiptomban a magyar futball mai napig nagy presztízzsel bír, ami elsősorban az Aranycsapat két futball-legendájának, Puskás Ferencnek és Hidegkuti Nándornak köszönhető, akik komoly szerepet játszottak az egyiptomi futball fejlődésében. Ugyanakkor a magyar–egyiptomi futballkapcsolatok a második világháború előtti korszakban kezdődtek.

A magyar futball már a két világháború közötti időszakban a világ élvonalába tartozott, amit bizonyít, hogy a magyar válogatott 1938-ban világbajnoki döntőt játszott. A meccset az olasz válogatott nyerte meg, de a magyar csapat balszélsője, Titkos Pál gólt szerzett a döntőn. Ebben az időszakban az egyiptomi labdarúgás az afrikai nemzetek élvonalához tartozott. 1920-ban lépett az egyiptomi válogatott a nemzetközi porondra, az olimpián sikerrel szerepelt. Az 1924. évi nyári, párizsi olimpiai játékok volt az egyiptomi csapat számára az első igazi nagy megmérettetés, ahol is nyolcadik helyen végzett. Az olimpián találkozott először Egyiptom és Magyarország nemzeti válogatottja. 1924. május 29-én, az öt órákor

kezdődő mérkőzésen az egyiptomi csapat 3-0 arányban győzött. A korabeli jelentés szerint „az Egyiptomtól elszenvedett vereség indokai között szerepelt a játékosok széthúzása, az edző alkalmatlansága, a fárasztó utazás, a minősíthetetlen szállodai elhelyezés, a sok sérült és a bántó hazai sajtóvélemények”. Az olimpián jól kezdett a magyar csapat, a lengyeleket megverte öt góllal, „de azután jött a váratlan és megsemmisítő vereség a lebecsült egyiptomi válogatottól, és ez „egyiptomi csapás”-ként került a sporttörténelembe”.<sup>1</sup> Tulajdonképpen ez

<sup>1</sup> A Nemzetközi Labdarúgó Szövetség angol nyelvű honlapja szerint: Párizsi Stadion, Párizs. Nézőszám: 4371. Játékvezető: Collina (spanyol). Partjelző: F. Contreras (spanyol), Frantisek Cejnar (csehszlovák). A három gólt lőtte: Ibrahim Yakan 4', Hussein Hegazi 40', Ibrahim Yakan 58'. Az egyiptomi csapat játékosai: Kamel Taha, Mahmoud Fouad, Ahmed Mohamed Salem, Riad Shawki, Ali El Hassany, Abdel Salam Hamdy, Ismail El Sayed Hooda, Ali Mohammed Riad, Hussein Hegazi, Ibrahim Yakan, Mahmoud Ismail Hooda. A tartalékok: Riad Rizkalla Henein, Mohammed Rouston, Mohammed El Mahdwy, Gamil Osman, Ahmed Mansour, Abaza Sayed Fahmy, Housny Khalil,

az egyiptomi futball nemzetközi szereplésének a kezdete. Az egyiptomi csapat tíz évvel később kijutott az 1934. évi világbajnokságra is, ahol Egyiptom volt az első arab afrikai válogatott, amely részt vett a labdarúgó világbajnokságon. A „fáraóknak” nevezett csapat a világbajnoki selejtezőn először 1934. március 16-án lépett pályára Palesztina ellen és győzött 7-1-re. A visszavágó már csupán formalitásnak volt tekinthető a tetemes előny tudatában. Így a 4-1-es újabb siker azt jelentette, hogy Egyiptom lett az első afrikai csapat a labdarúgó világbajnokság döntőiben. Egyiptom első világbajnoki mérkőzését Magyarország ellen vívta. S bár az egyiptomi csapat komoly játékerőt képviselt, Magyarország 4-2 arányban megnyerte a mérkőzését, így Egyiptom búcsúzni kényszerült a tornától.<sup>2</sup> A meccs statisztikai adatait vizsgálva

Mahmoud Moktar, Mahmoud Marey, Abdel Hamid Moharren, Abdel Kader Mohammed. A magyar csapat: Biri János, Fogl Károly, Mandi Gyula, Orth György, Guttmann Béla, Obitz Gábor, Braun József, Eisenhoffer József, Opatá Zoltán, Hires Ferenc, Jeny Rudolf. Tartalékok: Vajda Árpád, Hajós Árpád, Nagy Dezső, Újpesti József, Blum Zoltán, Nadler Henrik, Kertész Vilmos, Takács József, Molnár György, Tóth Gyula, Zsák Károly, Ferenc Károly. [<http://www.fifa.com/tournaments/archive/tournament=512/edition=197020/matches/match=32303/Report.html> 2010. szeptember 11.]

- <sup>2</sup> A meccset 1934. május 27-én, délután 16.30 órakor, a Giorgio Ascarelli Stadiumban rendezték. A nézők száma: 9000. Gólszerzők: Teleki Pál 11', Toldi Géza 27', Abdulrahman Fawzi 31', Abdulrahman Fawzi 39', Vincze Jenő 53', Toldi Géza 61'. A magyar csapat játékosai peddig a következők: Szabó Antál, Sternberg László, Szabó Gábor, Márkos Imre, Toldi Géza, Lázár Gyula, Teleki Pál, Szücs György, Futo Gyula, Palotas István, Vincze Jenő. Tartalékok: Háda József, Turay József, Avar István, Vágó József, Szalay Antal, Sárosi György, More János, Kemény Tibor, Tamásy István, Dudás János. Az egyiptomi Játékosok: Kamel Masoud, Mammoud Moukhtar, Mostafa Kamel Taha, Mohamed Latif, Ali Al Sayyed, Mohamed Helmy, Kamel Mansour, Abdulrahman Fawzi, Hassan Ragab, Hassan Al Far, Ismail Rafaat. Tartalékok: Aziz Fahmy, Ahmed El Kashef, Abdelhamid Abdou, Abdel Sharley, Labib Mahmoud, Mohamed Bekhaty, Mahmoud Negro, Ibrahim Halim, Ali Shafi, Yacout El Soury,

megállapítható, hogy Abdulrahman Favzi volt az első egyiptomi, arab és afrikai játékos, aki a világbajnokságok történetében gólt lőtt és balszélsőként beválasztották az akkori világválogatottba is. Az egyiptomi válogatott kapusa a világbajnokságon nyújtott teljesítményért meghívást kapott a skót ligába.<sup>3</sup> Egyiptom következő világbajnoki szereplésére azonban ötvenhat évet kellett várni.

Klubcsapatok szintjén hivatalos és barátságos futballmérkőzésekre került sor. Magyar csapatok érkeztek Egyiptomba egyrészt az Egyiptomi Sportszövetség kérésére, másrészt a magyar fél kezdeményezésére. Az al-Mosawwer arab nyelvű heti magazin 1929. január 11-i cikkében arról tudósított, hogy 1928-ban a Ferencváros járt Egyiptomban. Az 1929-ben az Egyiptomi Sportszövetség és a magyar konzul szerződést írt alá, arra vonatkozóan, hogy Egyiptomba látogat az MTK futballcsapata. Fuád Pej Anwar, az Egyiptomi Sportszövetség főtitkára vezette az előkészítő tárgyalásokat, és ő szervezte meg a magyar csapat útját, és mérkőzéseit.<sup>4</sup> Az egyiptomi sajtó jelentős terjedelemben írt az Egyiptomba látogató magyar csapatról, játéktudásáról, illetve az egyes játékosokól. A cikk írója külön kiemelte, hogy az Egyiptomi Sportszövetség azért hívta meg az MTK csapatát, hogy sok hasznos tapasztalatra tehessenek szert.<sup>5</sup>

A két világháború közötti időszakban az Újpest labdarúgócsapata is meglátogatta Egyiptomot. Az al-Mosawwer 1939. január 13-i száma szerint az Újpest az alexandriai csapattal játszott mérkőzést. A lap ismertette az Újpest történetét, és a korábbi kairói láto-

Mostafa Kamel Taha. <http://www.fifa.com/worldcup/archive/edition=3/results/matches/match=1119/report.html> 2010. szeptember 10.

- <sup>3</sup> [www.modernegypt.bibalex.org](http://www.modernegypt.bibalex.org) [2010. szeptember 12.]

- <sup>4</sup> A magyar csapat ezeröttszáz egyiptomi fontot kapott az egyiptomi féltől.

- <sup>5</sup> „Sportjátékok – A Magyar Sportklub”. *Al-Mosawwer* 1929, nr. 222. 1–2.

gatását. A magazin beszámolt a magyar csapat előző meccseiről, és megjegyezte, hogy kitűnő csapat, és az egyiptomi fél tiszteli őket, mivel a meccseken számos egyiptomi csapatot győzött le. A lap elismerően szólt az Újpestről és a magyar futballról: *„a magyar futball színvonalának és erősségének bizonyítéka az, hogy az olaszok és a franciák általában magyar edzőket választanak”*. Az Al-Mosawerr napról-napra követte a magyar sportolókka kapcsolatos eseményeket, és az 1939. január 27-i cikkeiben elemezte a magyar futballisták játékát: *„Az elmúlt pénteken az Újpest a kairói csapat ellen játszotta negyedik mérkőzését Egyiptomban. Szórakoztató volt a meccs, az egyiptomi csapat szépen játszott. Hasznos, illetve eredményes volt a magyar csapat látogatása amiatt, hogy komoly tapasztalatokat szereztek az egyiptomiak”*. A lap szerint nagyszámú néző jelent meg, ami pénzügyi szempontból is előnyös volt az Egyiptomi Sportszövetségnek. A magyar csapat látogatása az Egyiptomi Sportszövetséget anyagilag is megerősítette.<sup>6</sup>

A második világháborút követően Titkos Pál<sup>7</sup> nevét kell megemlíteni, aki az MTK válogatott labdarúgója volt, majd 1957 és 1959 között az egyiptomi nemzeti válogatott vezetőedzőjeként tevékenykedett. Az Afrikai Nemzetek Kupája 1959-ben, Kairóban került megrendezésre, ahol a Titkos Pál által vezetett egyiptomi válogatott első lett.

Az egyiptomiai Kairóban láthatták az Aranycsapatot Hidegkutilal és Puskással 1954. február 12-én, amikor barátságos mérkőzést játszottak az egyiptomi válogatottal, ahol a magyarok 3-0-ra győztek.

Az Aranycsapat két tagja éveket töltött Egyiptomban.

HIDEKGUTI NÁNDOR az egyiptomi népbálványává vált. Sikerekben gazdag edzői pályafutásának egyik legérdekesebb, legizgalmasabb fejezete az Egyiptomban töltött hét esztendő volt. Hidegkuti az Al-Ahly futballcsapat eddigi leghíresebb edzője. A hetvenes években irányította az egyiptomi csapatot, és mindenki emlékszik a tiszteletet parancsoló személyiségére és labdarúgói zsenialitására. Őhozzá kapcsolják az egyiptomi csapat aranykorát. Az ő idején kezdtek a máig leghíresebb játékosok: Mahmoud Al-Khatib, Hassan Hamdi, Thabett Al-Batal, Mohsen Saleh, Gamal Abdel-Azim, Moustafa Abdou, Moustafa Younes, Zizo. Hidegkuti irányítása alatt egy egyiptomi aranygeneráció nevelődött ki. Ezek a játékosok vezetik jelenleg az egész egyiptomi labdarúgást. Az Al-Ahly edzőjeként öt bajnoki címet szerzett csapatával: 1974–1975, 1975–1976, 1976–1977, 1978–1979, 1979–1980, és rendszeresen 90.000 néző látogatta a mérkőzéseiket. Az emberek nagyon szerették Hidegkutit, és mai napig a nevét jól ismerik.



PUSKÁS FERENC nevét az összes arab fővárosban jobban ismerik, mint Magyarországon. Mindenki tudja, hogy Puskás a legendás futballista, aki csodacsatár és edző volt. 1979 és 1984 között az egyiptomi Al-Masri Klub edzője volt Port Szaidban. Puskás öt éves edzői tevékenysége alatt kiváló futballistákat nevelt. Többször játszott csapata bajnoki döntőt, de egyiket sem nyerte meg. Tökéletes labdakezelést, szellemes cseleket, pontos átadásokat, lövéseket tanított az egyiptomi játékosoknak. Al-Masri csapat aranykorszakának tekinthető Puskás edzői tevékenysége.

A közelmúlt eseményei közül kiemelendő, hogy Egyiptom rendezte 2009-ben az U20-as világbajnoki döntőt. Ezen a magyar válogatott Egervári Sándor vezetőedző vezényletével rendkívüli sikert ért el, ugyanis a csapat bronz-

<sup>6</sup> Al-Mosawwer 1939,745. 44–45.

<sup>7</sup> Titkos Pál (1908–1988) az MTK tagjaként 1929–1940 között 231 bajnoki mérkőzésen 95 gólt szerzett. Kétszer magyar bajnok, 1936–1937. évi bajnoki idényben az év labdarúgója. A magyar válogatott színeiben 1929 és 1938 között 13 gólt szerzett, 1938-ban a világbajnokságon az ezüstérmes magyar csapat tagja. 1950–1955 között a Magyar Labdarúgó Szövetség főtiktára volt.

érmet szerzett. Ez a magyar futball tekintélyét nagyban növelte az egyiptomiak szemében.

A futballkapcsolatok szempontjából fontos volt még, hogy a magyar miniszterelnök 2011. januári egyiptomi látogatása során Hidegkuti- és Puskás-emléktáblát avatott az Egyiptomi Labdarúgó Szövetség székházánál.

A magyar–egyiptomi futball közötti érintkezés mintegy százéves múltra tekinthet vissza. Már a második világháború előtt jelentős és szoros kapcsolatok jellemezték a két ország labdarúgását. A magyar edzők különösen 1956 után jelentős mértékben járultak

A legendás magyar Aranycsapat két kiemelkedő játékosa emlékeire

**Puskás Ferenc**  
(1927-2006)  
az egyiptomi al-Maszri labdarúgó klub edzője volt  
1979-től 1984-ig,

**Hidegkuti Nándor**  
(1922-2002)  
az al-Ahli labdarúgó klub edzője volt  
1973-tól 1980-ig, majd 1983-tól 1985-ig.

Közreműködésükkel mindkét egyiptomi csapat kiváló eredményeket ért el, az egyiptomi nép maig őrzi emléküket.

Felavatta Orbán Viktor, Magyarország miniszterelnöke  
2011. január 23-án.

تخليداً للذكرى لاعبي النخبة الأسطوريان المجريان  
**فرنس بوشكاش**  
(٢٠٠٦-١٩٢٧)  
مدرب فريق كرة القدم المصري (المصري) منذ ١٩٧٩ حتى  
١٩٨٤

**ناندور هيد جكوتي**  
(٢٠٠٢-١٩٢٢)  
مدرب فريق كرة القدم المصري (الاهلي)  
من ١٩٧٣ إلى ١٩٨٠  
و ثم من ١٩٨٥ إلى ١٩٨٨

وبعاونتهم حقق كلا من الفريقين المصريين أفضل النتائج  
وما زال حتى الآن الشعب المصري يخلد ذكراهما.

دشنه د: أحمد نظيف رئيس وزراء مصر  
في ٢٣ يناير ٢٠١١

A magyar miniszterelnöki látogatás alkalmából készített emléktábla Kairóban

hozzá, hogy az egyiptomi futball közelebb kerülhessen a világ élvonalához, ebben Titkos Pál, Hidegkuti és Puskás érdemei elévülhetetlenek.

\*

